

Sygn. akt: I C 189/17 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lipca 2017 roku

Sąd Rejonowy w Człuchowie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSR Robert Wysocki
Protokolant:	stażysta Paulina Barwińska

po rozpoznaniu w dniu 18 lipca 2017 roku w Człuchowie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S. A. z siedzibą w W.

przeciwko P. B.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego P. B. na rzecz powoda (...) S. A. z siedzibą w W. kwotę 1.028,77 zł (jeden tysiąc dwadzieścia osiem złotych siedemdziesiąt siedem groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w wysokości 7% od dnia 21 października 2016 roku do dnia zapłaty, a w razie zmiany ustawowych odsetek za opóźnienie - z tymi odsetkami,
2. w pozostałym zakresie oddala powództwo,
3. zasądza od pozwanego P. B. na rzecz powoda (...) S. A. z siedzibą w W. kwotę 607,47 zł (sześćset siedem złotych czterdzieści siedem groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu,
4. wyrokowi nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

Sygn. akt I C 189/17 upr.

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł do Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie przeciwko P. B. pozew o zapłatę kwoty 1603,77 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu – do rozpoznania w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż dochodzona wierzytelność wynika z umowy pożyczki pieniężnej nr (...) wypłaconej w dniu 20 czerwca 2016 roku, na mocy której powód zobowiązał się udzielić pozwanemu pożyczki w kwocie 1 000,00 zł, a pozwany zobowiązał się zwrócić pożyczkę zgodnie z harmonogramem spłat. Z uwagi na opóźnienie w spłacie zadłużenia, powód wypowiedział przedmiotową umowę, a cała należność wynikająca z umowy stała się wymagalna. Powód podkreślił, iż podejmował próby mediacji z pozwanym, jednak pozwany zadłużenia nie spłacił. Na dochodzoną pozewem kwotę składają się: kwota 1.000 zł tytułem niespłaconych rat kapitałowych, kwota 28,77 zł tytułem skapitalizowanych odsetek umownych w wysokości 10% naliczonych od kwoty 1000 zł od dnia wypłaty tj. od dnia 20 czerwca 2016 roku do dnia rozwiązania umowy tj. 3 października 2016 r., kwota 123,00 zł tytułem kosztów przygotowania i wysyłki monitu, wezwania do zapłaty i ostatecznego wezwania do zapłaty, kwota 49,00 zł tytułem

kosztu przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego, kwota 390 zł tytułem opłaty przygotowawczej, kwota 13,00 zł tytułem opłaty za wypłatę pożyczki w formie czeku Giro.

Wobec stwierdzonego braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie postanowieniem z 24 stycznia 2017 roku wydanym w sprawie VI Nc-e (...) przekazał rozpoznanie sprawy do Sądu Rejonowego w Człuchowie.

Pozwany P. B. nie złożył odpowiedzi na pozew, pomimo prawidłowego wezwania i pouczenia o skutkach niestawiennictwa, nie stawił się na rozprawie wyznaczonej na dzień 18 lipca 2017 roku, nie złożył w niniejszej sprawie żadnych wyjaśnień ani nie żądał przeprowadzenia rozprawy pod swoją nieobecność.

W dniu 18 lipca 2017 roku Sąd Rejonowy w Człuchowie wydał w sprawie wyrok zaoczny, w którym powództwo uwzględnił co do kwoty 1.028,77 zł, a w pozostałym zakresie oddalił.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 16 czerwca 2016 roku powód (...) S.A. z siedzibą w W. zawarł z pozwanym P. B. umowę pożyczki nr (...) na kwotę 1 000,00 zł, na okres 6 miesięcy od daty wypłaty pożyczki. Pozwany zobowiązał się zwrócić kwotę pożyczki w terminach płatności określonych zgodnie z umową i harmonogramem.

bezsporne, nadto dowód: umowa pożyczki; k. 17-24

Pozwany nie dokonał w terminie określonym w harmonogramie pierwszej raty pożyczki, w związku z czym powód wezwał pozwanego do dobrowolnego uregulowania w terminie do dnia 5 sierpnia 2016 roku kwoty 278,34 zł.

bezsporne, ponadto dowód: monit z dnia 29/07/2016 r.; k. 25

Pismem z dnia 16 sierpnia 2016 roku powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 327,34 zł

dowód: wezwanie do zapłaty. k. 26

W dniu 1 września 2016 roku powód wystosował do pozwanego ostateczne wezwanie do zapłaty kwoty 376,34 zł do dnia 8 września 2016 roku.

dowód: ostateczne wezwanie do zapłaty; k. 27

Pismem z dnia 19 września 2016 roku powód wypowiedział pozwanemu umowę pożyczki z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia i wezwał pozwanego do zapłaty całości wymagalnego zadłużenia w łącznej kwocie 1598,60 zł w terminie do 3 października 2016 roku.

dowód: wypowiedzenie umowy pożyczki oraz ostateczne wezwanie do zapłaty z

dnia 19 września 2016 roku; k. 28

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotowe powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie w całości.

W niniejszej sprawie pozwany P. B. nie stawił się na posiedzeniu wyznaczonym na rozprawę, jak również nie wypowiedział się co do twierdzeń podnoszonych przez powoda w uzasadnieniu pozwu, zaistniały więc przesłanki z art. 339 § 1 k.p.c. do wydania wyroku zaocznego.

Stosownie do przepisu art. 339 § 1 i 2 k.p.c. jeżeli pozwany nie stawił się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny, przyjmując za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu

przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa. W judykaturze utrwalony został pogląd, który nie jest kwestionowany również w nauce, iż przyjęcie za prawdziwe twierdzeń powoda dotyczy wyłącznie okoliczności faktycznych i nie zwalnia Sądu orzekającego od obowiązku rozważenia, czy oświadczenia te uzasadniają należycie w całości żądania pozwu i czy uwzględnienie tych żądań nie narusza obowiązujących przepisów. Sąd nie jest zatem zwolniony z obowiązku dokonania prawidłowej oceny materialnoprawnej zasadności żądania pozwu opartego na tych twierdzeniach (porównaj: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 1972r. III CRN 30/72, Legalis nr 16294, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 1999r. I CKU 176/97, Prok. I Pr. 1999 nr 9, poz. 30, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 1996r. I CRN 26/96, OSNC 1996 nr 7-8, poz. 108).

Sąd nie może przyjąć za prawdziwe twierdzeń powoda, jeżeli budzą one wątpliwości. W sformułowaniu art. 339 § 2 k.p.c. mowa jest o przyjęciu za prawdziwe twierdzeń powoda, jeżeli „nie budzą one uzasadnionych wątpliwości co do zgodności z prawdziwym stanem rzeczy”. Ocena zgodności z prawdą twierdzeń powoda następuje na podstawie materiału procesowego znajdującego się w aktach sprawy, w szczególności na tle innych twierdzeń powoda.

Podkreślenia w tym miejscu wymaga fakt, iż to strona powodowa powinna udowodnić, że określona wierzytelność jej przysługuje, tym bardziej, że jako wierzyciel dochodzący zaspokojenia wierzytelności, powinien wykazać podstawę (źródło) zobowiązania pozwanego, jak i jego wysokość. Zgodnie bowiem z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi określone dla siebie skutki prawne, tym bardziej, że ciężar dowodu pozostaje w ścisłym związku z problematyką procesową dowodów. Sąd tylko wyjątkowo winien ingerować w przebieg postępowania dowodowego dopuszczając dowody z urzędu, które to uprawnienie wynika z treści przepisu art. 232 k.p.c. Zgodnie bowiem z przyjętą linią orzecznictwa obowiązek wskazania dowodów, potrzebnych dla rozstrzygnięcia sprawy, obciąża przede wszystkim strony (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 października 1996 r., III CKN 6/96, OSNC 1997/3/29).

Okoliczności przytoczone przez powoda w pozwie były zasadniczo bezsporne. Kwestią nie budzącą w niniejszej sprawie wątpliwości był fakt, iż powoda i pozwanego łączyła umowa pożyczki. Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Wątpliwości Sądu podczas analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego wzbudziły należności z tytułu opłat dodatkowych.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Ustawodawca wskazał w art. 385¹ § 3 k.c., że niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Jednocześnie stosownie do art. 385¹ § 4 k.c. ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Oznacza to, że w znacznej liczbie przypadków ciężar dowodu będzie spoczywał na przedsiębiorcy udzielającym pożyczki.

O rażąco naruszeniu interesów konsumenta można mówić w sytuacji nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku zobowiązaniowym, natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom będzie miało miejsce wtedy, gdy w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego partner konsumenta tworzy takie klauzule umowne, które godzą w równowagę kontraktową stosunku.

Ponadto należy wskazać, że zgodnie z art. 483 § 1 k.c. w przypadku nienależytego wykonania zobowiązania pieniężnego wykluczone jest zastrzeżenie kary umownej, która miałaby charakter odszkodowawczy. Funkcję odszkodowawczą pełnią bowiem w przypadku tego rodzaju zobowiązania odsetki za opóźnienie zastrzeżone na podstawie art. 481 § 1 k.c. (por. Marcin Lemkowski „Odsetki cywilnoprawne”, wyd. Wolter Kluwer Polska sp. z o.o., Warszawa 2007,

str. 95 i n.). Wysokość odsetek jest natomiast limitowana treścią przepisu art. 359 § 2¹ k.c., który wprowadza maksymalną wysokość odsetek wynikających z czynności prawnych. Inne należności dochodzone z tytułu zawartej umowy kredytowej, w tym koszty upomnień, wezwań i opłat, powód winien wykazać, że zostały one rzeczywiście poniesione przez powoda bądź poprzedniego wierzyciela.

Zdaniem Sądu, dodatkowe koszty pożyczki obejmujące opłatę przygotowawczą, opłatę administracyjną i koszty działań upominawczo-windykacyjnych zostały określone na zawyżonym, niezajdującym żadnego uzasadnienia, poziomie. Opłaty te zostały ustalone w stałej zryczałtowanej kwocie, niezależnie od faktycznie poniesionych wydatków, przez co dochodzi do braku ekwiwalentności świadczeń stron umowy pożyczki i skutkuje bezpodstawnym wzbogaceniem się strony powodowej. Wprowadzenie przez powoda opłat w wysokości wskazanej w umowie godziło w dobre i uczciwe praktyki kupieckie oraz w sposób rażąco naruszało interes pozwanego jako konsumenta, stanowiło bowiem dodatkową karę umowną za nienależyte wykonanie umowy.

Zapisy umowy pożyczki przewidujące obowiązek ponoszenia dodatkowych opłat są również sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Wprawdzie wysokość opłaty przygotowawczej i kosztów działań upominawczo-windykacyjnych została ustalona umową pożyczki, a pozwany, składając podpis pod umową, zgodził się na ich ponoszenie, to jednak swoboda umów nie jest całkowicie dowolna i podlega pewnym ograniczeniom. Zgodnie z art. 353¹ k.p.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego.

Analizując zasadność poszczególnych opłat dodatkowych, należy zauważyć, że strona powodowa nie wykazała w toku niniejszego postępowania dwóch okoliczności – po pierwsze, aby opłaty te były rzeczywiście niezbędne z punktu widzenia realizacji obowiązków umowy pożyczki, a po drugie, że poniosła je w wysokości wskazanej w umowie pożyczki. Opłata przygotowawcza miała służyć pokryciu poniesionych przez pożyczkodawcę kosztów czynności związanych z przygotowaniem umowy pożyczki, do których przykładowo należały koszty obsługi dostarczenia i podpisania umowy u klienta oraz badanie zdolności klienta do spłaty pożyczki. Powód nie podał nawet, czy i ewentualnie w jaki sposób zweryfikował zdolność kredytową strony pozwanej ani nie wskazał, że poniósł z tego tytułu jakiegokolwiek wydatki. W ocenie Sądu, nie można w tym zakresie opierać się wyłącznie na twierdzeniach powoda i samym zapisie umownym.

Istotne jest przy tym, że zgodnie z harmonogramem spłat (k. 24) pozwany zobowiązał się zwrócić pożyczkę w 6 miesięcznych ratach płatnych do: 17/07/2016r. w kwocie 252,07 zł, 17/08/2016r. w kwocie 238,75 zł, 17/09/2016r. w kwocie 237,33 zł, 17/10/2016r. w kwocie 235,78 zł, 17/11/2016r. w kwocie 234,50 zł, 17/12/2016r. w kwocie 233,02 zł. Opłata przygotowawcza rozłożona proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i uiszczana częściowo z każdą ratą. Wspomniana opłata w skali jednego miesiąca wynosiła 65,00 zł, podczas gdy rata kapitału pożyczki – 166,67 zł. Zestawienie powyższych danych jednoznacznie pokazuje, że dodatkowa opłata obciążająca pozwanego stanowi ok. 39% kapitału pożyczki. Zastrzeżenie konieczności ich zapłaty, niezależnie od konieczności uiszczenia samych odsetek, a także odsetek na wypadek np. nieterminowej spłaty zadłużenia, stanowi dla pozwanego, dodatkową karę umowną, która jak powyżej wskazano jest niedopuszczalna w świadczeniach pieniężnych.

Sąd nie znalazł również podstawy do obciążenia pozwanego kosztami działań określonych w umowie pożyczki jako upominawczo-windykacyjne. Nawiązując do treści umowy pożyczki z dnia 16 czerwca 2016 roku (k. 17-23), należy wskazać, że w pkt 13 określono uprawnienie strony powodowej do obciążenia pożyczkobiorcy w przypadku opóźnienia w terminowej spłacie zadłużenia kosztami działań upominawczo-windykacyjnych. Zastrzeżone przez stronę powodową koszty obejmują koszty przygotowania i wysłania pism stanowiących pierwszy monit (25,00 zł), wezwanie do zapłaty (49,00 zł), ostateczne wezwanie do zapłaty (49,00 zł). Zdaniem Sądu, koszty te nie przystają w żaden sposób do obowiązujących powszechnie w obrocie gospodarczym kosztów wspomnianych czynności. Są to koszty nadmierne, a wręcz nawet rażąco wygórowane, nie mają żadnego racjonalnego uzasadnienia i ekonomicznego powiązania z faktycznie poniesionymi wydatkami. Powód narzucił pozwanemu zawyżony taryfikator opłat, kierując się wyłącznie własnym partykularnym interesem. Opłaty te stanowiły nie tylko niczym nieuzasadnioną dolegliwość dla konsumenta, ale przede wszystkim zostały pomyślane jako źródło dodatkowego zarobkowania dla pożyczkodawcy.

Dla przykładu można również wskazać koszt przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego w kwocie 49,00 zł. Umowa pożyczki z dnia 16 czerwca 2016 roku nie zawiera definicji postępowania windykacyjnego, nie wskazuje, na czym miałyby ono polegać i jakie czynności w jego ramach miałyby być podejmowane, co pozwoliłoby zweryfikować wysokość kosztów w tym przedmiocie. Co więcej, już skierowanie do pożyczkobiorcy monitu i wezwań do zapłaty stanowi przejaw działań windykacyjnych, a więc takich, które zmierzają do wyegzekwowania od dłużnika należnego wierzycielowi świadczenia. Po skierowaniu do pozwanego ostatecznego wezwania do zapłaty i braku spłaty zadłużenia strona powodowa skierowała sprawę na drogę postępowania sądowego, domagając się jednocześnie zasądzenia od strony pozwanej poniesionych z tego tytułu kosztów. Opłata została naliczona w sposób automatyczny po upływie terminu zapłaty określonego w ostatecznym wezwaniu do zapłaty, mimo że faktycznie żadne dalsze działania windykacyjne nie były prowadzone, a przynajmniej nic takiego nie zostało wykazane w niniejszym postępowaniu. W ocenie Sądu, brak jest podstaw do przerzucania na pożyczkobiorcę kosztów prowadzenia windykacji przedsądowej przez podmiot zajmujący się zawodowo udzielaniem pożyczek. Koszty takowe są bowiem związane z normalnym ryzykiem prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie świadczenia usług finansowych i powinny być wliczone przez przedsiębiorcę w koszty bieżącej działalności (każdy pożyczkodawca będący przedsiębiorcą musi się liczyć z tym, że będzie musiał podejmować działania mające na celu odzyskanie udzielonej pożyczki).

Mając na uwadze powyższe rozważania, w ocenie Sądu zasadnym było uznać żądanie w zakresie kwoty 1028,77 zł tytułem niespłaconych rat kapitałowych w kwocie 1000 zł oraz skapitalizowanych odsetek w kwocie 28,77 zł naliczonych od dnia 20 czerwca 2016 roku do dnia 3 października 2016 roku.

W pozostałym zakresie tj. w zakresie kwoty 575 zł, na którą składały się koszty: przygotowania i wysyłki monitu, wezwania o zapłaty i ostatecznego wezwania do zapłaty w kwocie 123,00 zł, przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego w kwocie 49,00 zł, opłaty przygotowawczej w kwocie 390 zł oraz opłaty za wypłatę pożyczki w formie czeku Giro 13,00 zł. - powództwo podlegało oddaleniu jako bezpodstawne.

O odsetkach Sąd orzekł zgodnie z art. 481 § 1 i 2 k.c. oraz art. 482 § 1 k.c., uwzględniając w tym zakresie żądanie pozwu.

O kosztach procesu sąd orzekł zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów, wyrażoną w treści art. 100 k.p.c. Do kosztów poniesionych przez stronę powodową zaliczono: opłatę sądową od pozwu w wysokości 30,00 zł, koszty zastępstwa procesowego w wysokości 900,00 zł – zgodnie z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.), oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17,00 zł, łącznie kwotę 947,00 zł. Wobec faktu, iż powództwo zostało uwzględnione w części, pozwany został zobowiązany do zapłaty na rzecz powoda kwoty 607,47 zł. – stosownie do wyniku sprawy.

W myśl art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c. Sąd z urzędu nadaje wyrokowi zaocznemu uwzględniającemu powództwo rygor natychmiastowej wykonalności.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, Sąd nadał wydanemu wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności.